

знак

**Альманах молоді
української літератури**

збір.
ЗНАК
манах
молодї
української
літератури

Упорядник
Олег Коцарев

Київ
«СМОЛОСКІП»
2013

УДК 821.161.2(082)
ББК 84(4Укр)6я43
З-71

Альманах «Знак» — це спроба показати якнайбільш стереоскопічне бачення молоді української літератури двотисячних і дві тисячі десятих років. Автори альманаху дістали визнання в українського читача, отримали літературні премії, зокрема конкурсу видавництва «Смолоскип», а подекуди й викликали інтерес в інших країнах. Окрім поезії та прози, тут також можна познайомитися з рецепцією помітних книжкових новинок останніх кількох років молодими критиками — рецензії, що раніше вийшли в літературному додатку «Знак» до бюлетеня «Смолоскип України».

Передмова *Ростислава Семківа*
Дизайн *Миколи Леонівича*

ЗНАКОВА СПІЛЬНОТА

Ростислав Семків

Ви, безперечно, помітили, що останніх п'ятдесят років наш літературний процес членують за поколіннями: шістдесятники, вісімдесятники, дев'яностики, двотисячники... Цьому є своє пояснення — королів та королев, як у Великобританії, в нас немає, а стилістична класифікація постійно хибує на запізнення чи неповноту. Що зробиш, вітчизняний, цілком європейський тоді, модернізм захлинувся у 1930-х, звівши відому синусоїду Чижевського до рівної лінії. Окремі письменники залишилися й пристосувалися, проте літпроцес втратив пульс і змушений був чекати на реанімацію аж наприкінці минулого сторіччя.

Щойно лише шістдесятники, і в цьому неперехідна вага їхнього покоління, наново витворили повнокровне мультимистецьке середовище, в котрому і писали, й малювали, складали музику і навіть творили фільми. Одначе далі знову все зійшло до окремих спалахів і хіба невеликих групок митців різних спрямувань з кухонним підпіллям та прикритим редагуванням самих себе, ще перед тим, як на текст гляне пильне око державного цензора.

Самоозначення й групування наступного покоління прийшло вже опісля, коли Ігор Римарук у 1990 р. в Едмонтоні видав збірник «Вісімдесятники: антологія нової української поезії», куди, крім поетів та поеток, що побачили друк своїх збірок у 1980-ті, було допасовано

ще й тексти дещо старших — зокрема, поетів Київської школи. Кодифікація — серйозна річ. Отож після появи у 1998 р. в Тернополі укладеної Василем Махном антології «Дев'ядесятники», а також друку антології поезії двотисячників «Дві тонни», укладеної Богданом Горобчуком та Олегом Романенком у 2007-му, видається, що класифікувати вітчизняний літературний процес по-іншому вже й не випадає. Не забарився й наступний крок: вже у 2010-му Сергій Пантук розпочинає цілу бібліотеку «двітисячі-десятників», як станом на зараз і називає себе наймолодше покоління митців.

Логіка цих поділів, звісно, хибна й обіцяє хіба додаткові промоційні дивіденди (старі сходять зі сцени! читайте нових!), але також обертається скандалами й непорозуміннями, бо ж і «старі» не такі ще старі, й ще кількадесят осіб застрягло між поколіннями — когось надрукували щойно наприкінці десятиріччя, й він ще ніби з тими, проте насправді вже з наступними. Не знаю, чи вдасться подолати інерцію того насправду членування, проте спроби робити варто. Цей альманах — якраз одна із таких спроб.

Цілком згідно з войовничим психоаналізом, подібні поділи ґрунтовані на побоюваннях молодших, що в дорослу та серйозну літературу (там, де претендують на справжнє визнання і безсмертя) їх просто не пустять. Закономірний погляд, як зважати на рудиментарні уявлення, що процесом керує хтось згори. Той, хто дивиться, наглядає... Комплекс літературного батька, що радше зжере, та не допустить. І мама-поезія залишиться такою жаданою, та недосяжною. Тоді серед кожної наступної хвилі молодих виринають свої критики, що підносять томагавки над черепа попередників. Блум би тішився...

Натомість, серйозно говорити можна лише про одну зміну — зміну поетики. Втім, ми, недовчені, звикли до естетичних питань ставитися вкрай поверхово. Нам усе ще важливіші суто ідеологічні наліпки поколінь чи навіть положові бірочки з датами народжень.

Нове покоління завжди говорить новою мовою, розвиває нові сюжети, вдається до оновлених форм. Чи ми тоді бачимо аж таку різницю між пізніми «шістдесятниками», «сімдесятниками» й «вісімдесятниками»? Тут радше справді випадає говорити про тиху поезію. Чергова хвиля оновлення поезики дійсно відбулася у 1990-ті, проте її лідерами були Юрій Андрухович, Віктор Неборак та Олександр Ірванець, а ще Оксана Забужко і, врешті, Юрко Позаяк — усі родом із попереднього десятиріччя. Поетичне підпілля перестало бути тихим і нарешті стало повнокровним й агресивним авангардом з його танцями на кістках попередньої поезики, обценізмами, скандальними жестами та, що найважливіше, новими темами, власною лексикою й прощанням із римою. І хіба не те саме ми бачимо упродовж усіх 2000-х?

Тепер зміна відбулася знову — десь від 2007-го, коли мережа стала незаперечною реалією навіть для найбільш консервативних. Тоді в поезію влився широкий струмінь нових слів («напишу смс — це технічний прогрес»), а тексти безповоротно стали мультимедійними. Так, їх уже не пишуть — їх транслюють. Зі сцени, у форматі слемівських кричалок або у супроводі *Karbidо*, на сайтах, де вони обростають варіантами та коментарями, крізь гіпертексти соцмереж та авторських сторінок. І чи так творять тепер лише молоді?

Фіксувати зміну поколінь — справа, вочевидь, невдячна. Певен, дальші критики легко та з усмішкою перефразують усю нашу літературу, від 1962-го починаючи. Натомість, що важить нам?

А важить, певне, неперервність. Адже в одному просторі зараз пишуть Ліна Костенко та Василь Герасим'юк, Оксана Забужко та Сергій Жадан, Маріанна Кіяновська, Мар'яна Савка, Галина Крук, Павло Коробчук та Дмитро Лазуткін, Ірина Шувалова, Юля Стахівська, Оксана Васьків та Олена Герасим'юк, Мирослав Лаюк та Заза Пауалішвілі. Відкинувши логіку поколінь, варто покінчити

також і з закритістю «тусівок». Куди краще радіти, що витворилося, живе, дихає і пише повнокровне й різноманітне літературне середовище, в якому численні талановиті все частіше прекрасно розуміють одне одного (ну, принаймні в головних питаннях). У ретроспективі, знову певен, увесь процес останніх двадцяти з гаком років іменуватимуть новою літературою. І не буде в ній поколінневих поділів, а лише сильні та слабші, більш витривалі й ті, що замовкли, — ну, і ще шлейф графоманів для розваги філологів (жарт, якщо що).

У 1990-х «Смолоскип» також ішов шляхом укладання антологій: «Молоде вино» (1994), «Тексти» (1995), «Іменик» (1997), «Початки» (1998), «У чеканні театру» (1998). Ці добірки були покликані ввести в літературний обіг нові імена й чудово впоралися зі своєю місією. Зараз антологій набагато більше, вони різноманітні й, що важливо, об'єднують письменників різних поколінь: впорядковані Сергієм Жаданом «Письменники про футбол» — найкращий приклад. Альманах молоді української літератури «Знак» дасть можливість зустрітися на своїх сторінках авторам та авторкам, котрі потрапляли у силове поле смолоскипівського середовища впродовж останніх 5-6 років чи як лауреати нашого літературного конкурсу, чи як дописувачі літературної сторінки, чи як учасники семінарів творчої молоді. Поезія, проза, критика — без поділу на десятників. Маємо лише переконання, що це сильні та цікаві тексти.

Альманах — жанр вельми вільний. За оцим, друкованим, форматом з'явиться і електронна, безперечно розширена, його версія. А за якийсь час, якщо смак до якісної літератури не слабшатиме, ми зможемо розгорнути сторінки чергового його випуску. Як і тепер, там на нас чекають добрі й давні друзі — наша літературна спільнота.

знак

Знакова спільнота. Ростислав Семків 5

поезія

Артем Антонюк

серединазими	13
коти ки	13
крашанкинацибулі	14
пасхальнанеділя	14
день регати червоного комісара	15
в сумах усе спокійно	15
24-річний чорнобиль	16
прищемленепоболитьіперестане	16
2-гетравня	17
19-тетравня	17
квасові бочки як гармати	18

Оксана Васьків

«Ось він глянув...»	20
Паеля	21
«зовсім близько є місця...»	22
архітектура Півночі	23
«На автостанції...»	24
ковчег	24
«переміна сезонів завжди означає межу...»	24
камікадзе	25
яблуня	26

Ольга Вербицька

вірш, наче вірус	28
ранок	29
це місто	29
тиха смерть	30
день зими	31
Ромео і Жилет	32
ніжність	32
1000 ранків, 1000 ран	33
жінка	33
мадонни	34
настрій	34

Ярослав Гадзінський

Happy dead end	37
За перегордками затінку	38
Земляна веселка	38
Мелодія для денних сновид	40
Енергетики	41
Мурашник	42
Кубики Рубика	44
Без сигналу	45
Поріг чутливості	46
Мухи на вікні	47

Богдан-Олег Горобчук

Мінус все	50
Розірвані Обійми	50
Платонізм	51
Осмилення Дощу	52
Стерильність	53
Заземлення	54
Убивства	54
Натюрморт із Притихлим Котом	55
Льйоса	56
Підгнилий у Процесі Падіння Дощ	57
Осінь у Твоїх Сережках	57

Дана Кваша

Тритон	60
Диптих змін	60
Вронені речі	61
Океан	62
Асиметричність	63
Синій змій	63
Латекс	64
Фільми без титрів	66
Південноафриканський шельф	67
Самотній Елізі	68

Павло Коробчук

ренесенс	70
прокидаючись в ліжку	71
Ситуації. Фентестік піпл	72
ми вже там де смумсумрик	74
таксист	75
ландшафт №0,14395	76
проникаючі рушніці	77

Олег Коцарев

колишні кохані	79
вродження м'якої сталевої вати	80
скісний сніг	81
акорд	82
травневе проміння	83
найкраща у світі	84
після звуку	85
без порівняння	85
результати ворожіння	87

Дмитро Лазуткін

«між нами вода і відсутність мостів...»	89
«так мала б виглядати королева англії...»	89
«розвідні мости відкриті канали...»	90
Повітряні кулі	90
«і погляди зіткани з твоїх мовчань...»	92
«бавишся...»	93
Я пам'ятник собі	93
«світе мій... не мій — німий — однаково...»	94
«давайте говорити ні про що...»	95
«поезія — це бій з тінню...»	95

Мирослав Лаюк

Такий бароковий наркоз	97
Десять коло 6 вечора	97
«вистрибують серцями з грудей долонь роз'їджених великим возом долі...»	98
Смерть літньої ночі	98
Завтра	99
Човен. Море. І я	100
«...силует що зникає у кінці коридору далекого місяця...»	100
«але...»	101
Нуль	102
«...розмотуються води як кужіль забинтованого обрію...»	102

Микола Леонович

«Ніч зашепоче холодні рани...»	104
«Весна запахне портвейном...»	104
Сатчмо	105
Рай	106
«Не відпускає трем до світання, можеш не вірити...»	106
«Луною Місяця горить ліхтар самотній...»	107
«Книга за книгою...»	108
«Літа ритм — мовчання суціль...»	109
«В нещільній тиші, чуєш? — голоси...»	110
«Трапляється у танці: танець — ах!...»	111
«Кожен Місяць стікає з небес у склянку...»	112

Таня-Марія Литвинюк

«якось я просто звикла до зникнень маршрутками чи трамваями...»	114
«знаєш а я по вівторках думаю про високе...»	114
«руки мої порцеляна скільки нам років Господи...»	115
«хочеш ми будемо тільки очима тільки плечима...»	115
«Погляди скріняться, погляди скріняться...»	116
«скажи ну навіщо усі ці дилеми деліти магніти...»	117
«я по сходинках по міліметрах ближче...»	118
«дні такі — ніби дівчина на виданні...»	118
«ми сходимо з рейок прискорено сходимо з рейок...»	119
«Якого ти крою, мій кращий, яка в тебе група крові?...»	120

Василь Лозинський

Свято після дебошу	122
DOs & DON'Ts	122
Штани будівельника	123
Концерт	123
Мова програмування	124
Законопослушний інопланетянин	124
Ангел-Охоронець Віктора Пі.	125
Молода германістка	126
Свято після дебошу (II)	127

Мар'яна Максим'як

Буенос-Айрес	129
Що я можу написати про тебе?	129
Перший поцілунок	130
Київ—Львів	130
Люди	131
Oh, east and west eurolines!	132
Цифри, що танцюють	133
Взаємне забування телефонних номерів	134
У мене є чоловік	135
Безсоння із вишневим тютюном	137

Юлія Мусаковська

«цей листопад...»	139
спасіння	140
викрадач секретів	140
angry little girls	141
кінець сезону	142
жонглерка	143
біла колискова	145
«вона ховає до шухляд серця коханців...»	145
Річі	146
«незабуті слова...»	147

Лесик Панасюк

Кров-пам'ять	149
Не розуміти а відчувати	150
Світло і поцілунок	151
Ти не знаєш	151
Пальчик	152
Позбав мене	153
Як я це напишу	153
Ван Гог	154
Оленячко засинає	155
Найкращий спогад	155

Наталя Пасічник

Nach Hause	158
«якщо не спиш тоді принаймні слухай...»	159
«докурено останню люльку миру...»	160
«місяць який розбиваєш на тижні і дні...»	160
«повертань і повернень зруйновані вежі...»	161
«сни твої безкінечні наче зимове небо...»	161
Колискова	162
Полтва	162
Богдан-Ігор	163

Альбіна Позднякова

«Воно приходиться іноді по ночах...»	165
Львів	165
Відчиненість	166
Remider	167
Печатки початків	168
Каштан (очікування в кишені)	169
Сполучення	170
Рослинобог	170
коло ока	171
Зачаття	172

Лариса Радченко

Крила ластівок (херсонський спогад)	174
Урбаністичне (місто Каїна)	174
Урбаністичне (місто Авеля)	175
SOS	176
Венеція	178
Погляди тореадора	178
Взаємозаплющені	179
Мінотаври	180
Колообіг	181
Двадцять п-на весна	182

Тетяна Рубінська

Метро себе	184
Дитинство побитих колін	184
Камасутра снігу	185
Нічого все це пройде після обіду	186
Декольте долоней	187

Оксана Самара

Екзорцизм	189
«На підвіконня сяду, невагома...»	189
Маленька пісенька страху	190
«У світі стало більше гострих ліній...»	191
Покоління	191
«...І вивели Його на небосхил...»	192
Диптих на два голоси	193
Диптих на два голоси: 5 років потому	194

Софія Сітало

«І горло полоскане іменами виплюснеться і всю мене разом окропить...»	196
Ангіна	196
Настоянка на джині	197
«коли ти йдеш від мене...»	198
«і той, хто ледь тримається на плаву, просить хоча б про течію не говорити...»	198
Включно з тобою	199
Безсоня	199
«сонце ворухить кінцівками...»	199
Звичайнісінька любов не більше	200
«Стижке стабільне гадство. Тягуче, як іриска. Супер...»	201

Максим Солодовник

Правильний ритм, правильна хвиля	203
Покинуті міста	204
«Ця історія з тих, які мало хто розкажує...»	205
Ніч лише починається	206
Сліди на піску	207

Юлія Стахівська

часослов	210
страхи	211
рига—київ	211
віднайдення персня	212
«сом і дві черепахи...»	212
«ніч підбита жовтим атласом ліхтарів...»	213
очеретяний літопис	213
червоний кінь	214
часто ранками	215
вихід	216

всі можливі речі	216
репетиція для оркестру або ф	217
«у цих холодних келіях що доглядає зима...»	217

Олена Степаненко

Махнофест-2008	220
Молоді українські поетки	222
Молоді українські поети	222
Фантазія c-moll	223
палімпсест-1	224
«Грудень — мабуть...»	225
«Світ розкрива обійми, тичеться в шию...»	227
Santa Georgia	228
Сербський синематограф	229
Прижиттєве	230
Минулоріч	231

Карина Тумаєва

Господне	233
Ми — сон Будди по дорозі в ліс	234
Агонія двох людей, що потрапили у завали під час вибуху газу у житловому будинку	235
Серце, яке раптом забилося у мене в горлі з невідомих причин	235
Паралельна реальність у животі маленького хлопчика	236
«Як тепло ми кохалися з тобою в лісі...»	237

Катерина Тягло

Осінніми ранками	239
Like the summer goes...	239
Угорська (Hungarian)	240
«Пишучи повільно і від руки...»	241
Весна в піднебессі	241
Мандри	242
Різдвяне	244
«А з цієї зими ані вирватись, ані втекти...»	244
«Неопаленими плацкартами...»	245

Катріна Хаддад

Музикою небесних вод	247
Вітер на мосту	247
«цієї ночі в мене виросла сива волосинка...»	247
Наші серця прагнуть ставатися	248
Київська блукалка	249
Жінки в кубі	250
Жінка із очима навпаки	251
АКВА, або Весна-як-вона-є	253
Синє і Золоте	256
якби я була Маргаритою	260

Дмитро Чистяк

Із Моріса Метерлінка

Шпиталь	263
Доторкання	265
«Хтось оповістив...»	267
«Сім дівчат із Орламонде...»	268

Із Франсуа Жакмена

Пори року (уривки)	269
--------------------------	-----

Із Гі Гофета

«Як прийшов залишитись, — мені проказала, — мовчи...»	272
---	-----

Із Філіпа Лекьоша

«Янгол...»	273
«ти перекинув тіло у жагу...»	274

Ірина Шувалова

«ми дочекаємося весни...»	276
«непоправне незмінно тут, як оса в п'яті...»	276
«ти мій фантомний біль — не вщухай, не раджу...»	277
піфія	278
«це первісний жах...»	279
«двоє з одним хребтом, односпинні двоє...»	281
«ось він підступний крадій зі шнурком шовковим...»	281
«сонце співає довге протяжне „ла“...»	282
«вже дзвенить павутиння на сполох — війна війна...»	283
«і стрімка ж ця ріка молока між сліпих ліхтарів...»	284

Ганна Яновська

Спелеологія дворів	286
Королева Мишей	286
«Холодно, пахне чужим, але звична твоя хода...»	288
А все-таки саламандра... ..	289
«Захід відіб'ється в чорних боках...»	290
«Звук у повітрі бузковім...»	290
Мадоннар у мандрах	291
Здвиження	292
Осінній мисливець	293
«дні обережно поволі гортаєш за круглі кути...»	294

проза

Оксана Бойко	
Пікова дама	299
Тарас Жеребецький	
Четвертий триместр (<i>уривок з роману</i>)	304
Артем Захарченко	
Революція гаджетів (<i>уривок із книжки</i>)	310
Ганна Костенко	
Пес, який гавкає на місяць (<i>уривок</i>)	316
Варвара Огден	
No Right for Living. Без права на життя (<i>уривок з повісті</i>)	324
Анна Рибалка	
Арахнід	329
Таша да Сілва	
Намальована помста	347

рецензії

Показати Лондону зуби. <i>Ольга Погинайко</i>	357
Ретроспектива бабиного літа. <i>Микола Леоневич</i>	360
Оригінал Набокова: 2 в 1. <i>Ольга Погинайко</i>	364
832 сторінки темпераменту. <i>Олег Коцарев</i>	367
Книга досвідів. <i>Тодось Зелінський</i>	370
Микола Хвильовий під кривим мікроскопом доносів. <i>Юлія Стахівська</i>	373
Історична поезія на рейках нафліту. <i>Тетяна Трофименко</i>	377
«Скромна усмішка і глибока печаль» Леоніда Бикова. <i>Роксоляна Свято</i>	381
«Ні, я не Байрон, інший я!..» <i>Оксана Шур</i>	385
Три томи південноукраїнської культурної ризомі. <i>Олег Коцарев</i>	389
Документальний бойовик від Горліса-Горського. <i>Тетяна Трофименко</i>	393

Літературно-художнє видання

ЗНАК

Альманах молодії української літератури

Упорядник *Олег Коцарев*

Відповідальний за випуск	<i>Ростислав Семків</i>
Випусковий редактор	<i>Наталія Ксьондзик</i>
Коректор	<i>Марина Александрович</i>
Дизайн	<i>Миколи Леонovichа</i>

Підписано до друку 20.08.2013.

Формат 84×108 1/32.

Папір офсетний. Друк офсетний.

ТОВ «Смолоскип», МБФ «Смолоскип»

04071, Київ, вул. Межигірська, 21.

Тел. і факс (044) 425-23-93.

E-mail: mbf.smoloskyp@gmail.com

www.smoloskyp.org.ua

Державний реєстраційний номер

2348 від 21.11.2005, 3202 від 28.05.2008

Віддруковано ПАТ «Віпол»

03151, Київ, вул. Волинська, 60

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру

Серія ДК № 4404 від 31.08.2012

З-71 **Знак.** Альманах молоді української літератури / упор. Олега Коцарева ; передм. Ростислава Семківа. — К. : Смолоскип, 2013. — 408 с.

ISBN 978-966-2164-82-4 (ТОВ «Смолоскип»)

ISBN 978-966-1676-53-3 (МБФ «Смолоскип»)

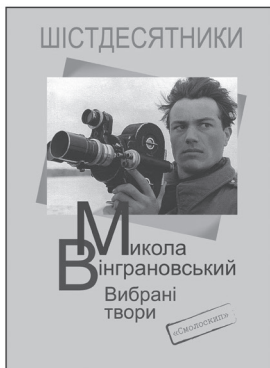
Альманах «Знак» — це спроба показати якнайбільш стереоскопічне бачення молоді української літератури двотисячних і дві тисячі десятих років. Автори альманаху дістали визнання в українського читача, отримали літературні премії, зокрема конкурсу видавництва «Смолоскип», а подекуди й викликали інтерес в інших країнах. Окрім поезії та прози, тут також можна познайомитися з рецепцією помітних книжкових новинок останніх кількох років молодими критиками — рецензії, що раніше вийшли в літературному додатку «Знак» до бюлетеня «Смолоскип України».

УДК 821.161.2(082)

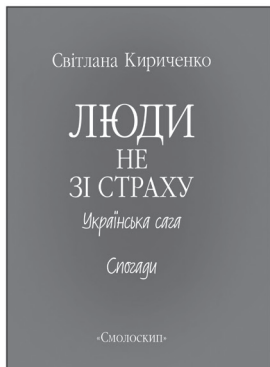
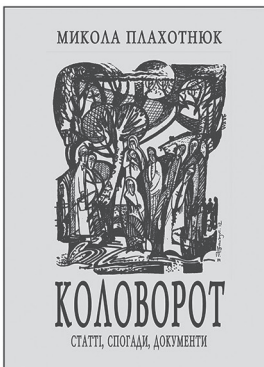
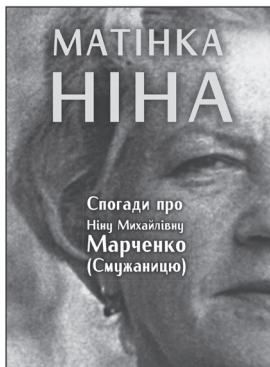
ББК 84(4Укр)6я43

СМОЛОСКИП

українське незалежне видавництво

Межигірська, 21, Київ, 04071 mbf.smoloskyp@gmail.com
тел.: (044) 463 78 52 факс: (044) 425 23 93

smoloskyp.org.ua bookolyky.com.ua